

SECTION: LEGAL SCIENCES.

SEKCJA: NAUKI PRAWNE.

How to cite: Predmestnikov, O., & Hulevych, S. (2024). The Use of Electronic Technologies in Conducting Investigative Actions to Collect Evidence in the Context of Sustainable Development. *International Conference on Science, Innovations and Global Solutions*. (pp. 114-117). Futurity Research Publishing. <https://futurity-publishing.com/international-conference-on-science-innovations-and-global-solutions-archive/>

The Use of Electronic Technologies in Conducting Investigative Actions to Collect Evidence in the Context of Sustainable Development

Предместніков Олег Гарійович¹, Гулевич Сергій Юрійович²

¹доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, завідувач кафедри права природничо-географічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, Україна, <http://orcid.org/0000-0001-8196-647X>

²асистент кафедри права, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, Україна, <https://orcid.org/0009-0006-0955-7085>

Accepted: June 15, 2024 | **Published:** July 1, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: In modern conditions, information technologies are widely used in various fields, including criminal procedure. Legislations of many countries are adapting and developing in line with technological progress. A vast legal framework clearly prohibits the use of torture and other forms of ill-treatment under any circumstances, including armed conflict and a state of emergency, but this does not always prevent their use during interrogations by the authorities of different countries. The legal basis for the use of

technical means, including information technologies, during investigative actions is provided by the provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine, which define the rules for conducting investigative actions and the procedure for recording their course and results.

Keywords: information technologies; criminal proceedings, criminal process, evidence, investigative action.

Вступ

Сучасні реалії кримінального світу диктують необхідність постійного вдосконалення методів та засобів роботи правоохоронних органів. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та глобалізації злочинності використання електронних інструментів під час проведення слідчих дій набуває все більшої ваги. Це зумовлено низкою факторів, серед яких:

1. Зростання кількості злочинів, пов'язаних із використанням комп'ютерних технологій та інтернету.
2. Необхідність оперативного збору та аналізу великих обсягів інформації. Натепер сучасні злочинці використовують складні схеми, які потребують ретельного вивчення та аналізу даних із різних джерел.
3. Підвищення вимог до якості та об'єктивності доказів.

Проблематика технічної оснащеності правоохоронних органів на всіх етапах боротьби з кримінальними порушеннями завжди залишалась у центрі уваги науковців та практиків.

Достеменно відомо, що електронні технології дозволяють отримувати та фіксувати докази в максимально точному і неупередженому форматі. Актуальність цього питання визначається розвитком науково-технічного прогресу, який відкриває нові можливості для застосування інноваційних засобів та методів фіксації доказів у кримінальному процесі, криміналістиці та оперативно-розшуковій діяльності (Шкута, 2021).

Кримінальні правопорушення як соціальне явище тісно пов'язані з економічними процесами країни та набувають усе більш організованих форм. Це вимагає від держави та правоохоронних органів ефективної відповіді, спрямованої на протидію цим явищам з метою зміцнення соціального та правового порядку.

Отже, **метою** дослідження є комплексне вивчення проблем використання електронних технологій під час проведення слідчих дій для збору доказів у контексті сталого розвитку.

Завдання дослідження:

1. Здійснити огляд пропозицій щодо вдосконалення чинного кримінально-процесуального законодавства з метою створення рекомендацій щодо врегулювання нагальних проблем використання зазначених інновацій у слідчих, оперативних та експертних підрозділах.
2. Дослідити сучасні методи та засоби збору доказів за допомогою електронних технологій.
3. Визначити проблеми та перспективи розвитку використання електронних технологій у сфері криміналістики.

Результати дослідження

Процес доказування в кримінальному провадженні включає збір, перевірку та оцінювання доказів, причому основним методом їх збору є виконання слідчих та інших процесуальних дій, визначених Кримінально-процесуальним кодексом України (Бабаєва, 2018). Аналіз наукової літератури підкреслює значний інтерес до застосування цифрових технологій серед фахівців у сфері кримінального процесу та криміналістики. Втім, більшість досліджень фокусується на обмеженому наборі питань і часто не охоплює всі аспекти використання науково-технічних досягнень у процесі

доказування. Зазвичай ключові методологічні положення залишаються поза межами наукової уваги, особливо на стадіях досудового розслідування. Тому комплексне дослідження цифрових засобів фіксації та розроблення рекомендацій щодо їх використання, заснованих на науково-технічному прогресі, виявляються вкрай необхідними для практики правозастосування.

Сучасний кримінальний процес неможливо уявити без використання інноваційних технологій у слідчих діях. Законодавець чітко розділяє слідчі та інші процесуальні дії, виокремлюючи слідчі дії через їх пізнавальну спрямованість. Щодо особливостей використання цифрової фотографії під час огляду місця події вже написано чимало наукових робіт, зокрема монографія Молдован та Молдован (2019). Важливим залишається застосування інформаційних технологій у проведенні таких слідчих дій, як допити свідків, потерпілих, підозрюваних та обвинувачених, обшук, виїмка, очна ставка тощо. Ще у 1970 році А. І. Вінберг зазначав про необхідність відображення в кримінально-процесуальному законодавстві досягнень науково-технічного прогресу та раціонального використання їх потенціалу для потреб слідчих дій (Молдован та Молдован, 2019).

Використання інформаційних та цифрових технологій у провадженні слідчих дій сприяє вирішенню численних завдань, як-от: автоматизація реєстрації та документування ходу слідчих дій згідно із законодавчими вимогами; забезпечення швидкого доступу до інформації, необхідної для розслідування, що дозволяє швидко виявляти ключові фактори та обставини справи; обмін інформацією, отриманою під час слідчих дій, за допомогою інформаційних технологій; ефективне використання державних коштів; скорочення часу на розслідування завдяки можливості дистанційної взаємодії. Натепер залишається актуальним питання забезпечення якісного та ефективного розслідування як традиційних злочинів, так і скоєних за допомогою сучасних інформаційних технологій. У контексті цифровізації та реформування кримінального судочинства зростає потреба у використанні передових методів збору доказів для ефективного розслідування.

У контексті останніх досягнень цифрової технології заслуговує на увагу використання 3D-технологій, що дозволяють тривимірно відтворювати місце події. Раніше багато криміналістів розглядали голографію як засіб тривимірної фіксації важливих доказів, проте через високу складність, трудомісткість і вартість голографічна техніка не знайшла широкого застосування в практиці (Молдован та Молдован, 2019; Бабаєва, 2018).

Методи фіксації тривимірного простору доцільно використовувати не тільки для детальної фотозйомки та відеозапису розташування слідів, окремих об'єктів або його частин, але й для вузлової, яка знімає слід або об'єкт на тлі навколишнього середовища та всю матеріальну обстановку злочину, що є засобом пізнання справжнього механізму події.

Сучасні інформаційні технології надають можливість отримати значущу інформацію під час вивчення та аналізу історії перегляду вебсторінок та закладок у браузері. Уже зрозуміло, що в сучасному світі аналіз вмісту соціальних мереж і відвідуваних сайтів може сприяти розкриттю та уточненню злочину, а також виявленню додаткових фактів злочинної діяльності. Світовий прогрес призвів до того, що багато програм-месенджерів набули великого значення й у криміналістиці, адже перевірка списків контактів, аналіз листувань, фотографій, відео та посилань може надати додаткові докази (Самсонов, Сільверстов, Тачініна, 2022).

Проте необхідно підкреслити, що судова практика виявляє ігнорування слідчими та дізнавачами використання сучасних інформаційних технологій у криміналістиці. Дії під час проведення слідства часто обмежуються лише візуальним оглядом (Домашенко, 2019). Унаслідок цього можуть залишитися невиявленими або втраченими цифрові сліди, які б могли істотно вплинути на результати розслідування. Така ситуація вимагає більш глибокого аналізу цифрових доказів для оптимізації процесу кримінального розслідування.

Обговорюючи це питання, особливу увагу слід звернути на процес допиту, який є однією з основних слідчих дій. Часто саме результати допиту містять ключову інформацію для

розслідування та проводяться під час кожного кримінального провадження (Шкута, 2021). Наразі спостерігається відсутність належної регламентації щодо зберігання результатів слідчих дій в електронному форматі з використанням новітніх інформаційних технологій. Щоб вирішити цю проблему, необхідно детально опрацювати процес зберігання з особливим акцентом на захист слідчої інформації від несанкціонованого доступу та забезпечення цілісності цифрових ресурсів. Нестача сучасних підходів може призвести до небажаних наслідків, адже злочинці здатні використовувати таку інформацію без жодних обмежень (Бабаєва, 2018; Шепітько та ін., 2008).

До того ж варто звернути увагу на недостатнє оснащення правоохоронних органів високотехнологічним обладнанням та сучасним програмним забезпеченням. Існує також відчутна нестача фахівців, особливо на периферії країни, які мають високий рівень знань у сфері передових технологій та новітніх технічних досягнень. Також є потреба в досвідчених користувачах програмного забезпечення.

Висновки

Завданням держави є не тільки законодавче регулювання, але й активізація практичного застосування інформаційних та цифрових технологій у слідчій діяльності. Це включає гарантування адекватного оснащення слідчих органів на місцях необхідним обладнанням та програмним забезпеченням, а також підготовку кваліфікованого персоналу.

Для впровадження високотехнологічних методів розслідування потрібен комплексний підхід, який включає не лише вдосконалення кримінально-процесуального законодавства, але й визначення компетенції слідчих органів у сфері використання сучасних інформаційних технологій. Також необхідно розробити критерії та межі використання інформаційних способів у процесі слідства та легітимізувати нові напрями в цій області.

Таким чином, ефективне виявлення, розслідування та розкриття злочинів неможливі без використання сучасних інформаційних технологій. Цифровізація неминуча й активно розвивається, тому інформаційно-телекомунікаційні технології суттєво впливають на процес розслідування злочинів і вимагають своєчасного законодавчого врегулювання щодо можливостей та порядку їх застосування в рамках кримінального судочинства.

Література

Бабаєва, О. В. (2018). Формування матеріалів кримінального провадження (кримінальної справи) на стадії підготовчого провадження. *Юрист України: науково-практичний журнал*, (1)(36), 43–49.

Домашенко, О. М. (2019). *Тактичні помилки у слідчій діяльності*. Апостіль.

Молдован, В. В., & Молдован, А. В. (2019). *Слідчі (розшукові) дії*. Алерта.

Самсонов, В.В., Сільвестров, А.М., & Тачиніна О.М. (2022). *Методологія наукових досліджень та приклади її використання*. Національний університет харчових технологій.

Шепітько, В. Ю., Коновалова, В. О., Журавель, В. А., та інші. (2008). *Криміналістика: Підручник* (4-те вид., перероб. і доп.). Право.

Шкута, О. О. (2021). Загальнотеоретичні аспекти криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*, (49), 132–135. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.49.28>